

Hvat ein falleraður fær- oyingur kann brúkast til

Ikke uventet deler anskuelserne sig i spørgsmålet om, hvor vidt de nærmere omstændigheder ved den faktiske fallit på Færøerne skal endevendes af et ekspertudvalg eller ved en undersøgelsesret. Uenigheden mellem lagtinget i Thorshavn og regeringen i København er til at få øje på. Under påberøbelse af, at der er begrundet mistanke om fusik, da Færøernes lagting i marts 1993 overtog Føroyr Banki's - skulle det vise sig - gigantiske underskud, forlanger politikerne på Færøerne en uvidlig undersøgelse, forestået af dommere.

Regeringen har, sekundært af den konservative leder, Hans Engell, givet færingerne fingeren. De kan få en af partiiformand Hans Engell og statsminister Poul Nyrup Rasmussen godkendt ekspertundersøgelse - eller de kan seje deres egen, nordatlantiske sø Rigtige socialdemokrater og konservative gider ikke høre mere værel.

Overfor regeringen og Hans Engell står ikke alene lagtinget i Thorshavn, men også Venstres formand, Uffe Ellemann-Jensen, og hans opvakte partifælle, Søren Pind, som i sin tid blev verdensberømt i DR-TV, da han endnu inden stemmen var gået helt i overgang, turde sige redaktør Ejvind Larsen, Dette distingverde Dagblads tilbagevendende orakel gennem de sidste 40 år, midt imod. Forleden førte unge Pind sig frem i Jyllands-Posten med en listig teori om, at statsministeren må have - en viden, som ingen ander har - i Færø-sagen.

Hvordan det? Jo, statsministeren har i sit brev til det færøske lagting, hvori han afviser en dommerundersøgelse, anført at de involverede parter (læs: Den danske Bank) ved en dommerundersøgelse - kan afvise at lægge dokumenter frem eller udtale sig, fordi de dermed vil komme til at inkriminere sig selv - dvs. at man indrømmer at have begået noget kriminelt.

Så vidt den vakse Søren Pind, som tilføjede at statsministeren - formentlig uden selv at vide det - dermed antyder, at der foreligger en situation, hvor der evt. kan være begået noget kriminelt.

Det puslde ved denne kommentar fra den unge Venstrepuma - helt udelukkende leve er han vel ikke endnu - er selvfølgelig ikke dens formelle indhold, men derimod dens egentlige karakter - nemlig som et af mange små slagsmål, der finder sted i det store slagsmål.

Under de "politiske betændte" stridigheder i omegnen af uenigheden i Rigsfællesskabet gemmer sig lige dele færøsk tillid til, at danskerne klarer alt, fordi de er danskere og derfor skammer sig, og dansk træthed ved at blive hevet rundt ved næsen efter at have gjort næsten alt - herunder at redde Den Danske Bank for et milliardbeløb skriver fyrrverandi bladtjörin á Information i eini grein um viðurskiptini millum Føroyar og Danmark. Greinin gevur okkum enn eina fatan av, hvussu ymiskt danir eygleiða málið.

I en sag, hvor selve Rigsfællesskabet fremtid synes at være på spil, i hvert fald hvis man lægger øren til de nordatlantiske forhandlinger, der sendes sydover, kan mange mindre regnskaber gøres op. Sagen er således en kærkommen anledning til at markere fronter og kridte baner af.

Derfor er det ikke uventet, at Jyllands-Posten er ubetinget et tillæg af en undersøgelsesret. Ikke fordi avisen elsker Uffe Ellemann-Jensen - hvem gør forresten det udover hans kone og en tredjedel af vælgerne? - men fordi den er utilfreds med - regeringen og den uheldige alliance, som det hed i garsdagens ledende artikel. Den "uhellige" alliance-partner er naturligvis lagen, rigere end Hans Engell, som efter Jyllands-Postens smag mænger sig lovlig meget med Poul Nyrup Rasmussen i den ene sag efter den anden.

Ej heller er det uventet, at dagbladet Politiken synes at mene, at regeringen og Den Danske Bank i det store og hele har deres på det tørre og at færingerne skaber sig. Organet for Den højest Oplysning har traditionelt gode kontakter til den uiddende regering, det var nemlig radikalt lige til 1970 og siden har Organet skiftende redaktører jævnligt drukket kaffe - eller the eller hvad den slags folk nu hælder i sig - med skiftende socialdemokratiske toppolitikere.

På samme måde har det været underholdende at følge hvorledes Arne Melchior og Jens Rigaard Knudsen hver for sig har erklæret sig som tilhængere af en dommerundersøgelse.

Jens Rigaard Knudsen, den tidligere -rigstaktiker-, som stod såvel Ritt Bjerregaard som Svend Auken politisk nær, går efterhånden sjældent ud på den politiske bane, men når han gør det er det chur og Jens Rigaard Knudsen. I dette tilfælde altid med en signaleffekt. I dette tilfælde er ubetinget enig med Poul Nyrup Rasmussen. Ikke at det kommer til at betyde noget som helst konkret for selve sagens fremtidige forløb - det ved den firs rigstaktiker så godt som nogen - men det er

sådan set heller ikke så afgørende. Det vigtige er, at signalet afsendes.

På samme måde er der ike så lidt signaleffekt i Arne Melchior's melding. Det var nemlig erhvervsminister Mimi Jakobsen, der på vegne af regeringen limer den ordningen med et ekspertudvalg sammen ved at ringe til Den Danske Bank og sikre sig direktorens ord for, at den vil samarbejde.

Det var ligeledes Mimi Jakobsen, som i sin egenskab af CD's partileder satte Arne Melchior af regeringsholdet, da det stod klart, at nye meldinger var nødvendige af hensyn til partiets overlevelse. Melchior fælte sig ved den lejlighed behandlet som en udgjort kommode.

Knud Sørensen, førstedirektør i Den Danske Bank og dermed en ganske magtfuld person, har offentligt udtrykt åbenlyst ubehag ved at iagttage alle disse spillager i sagen og dens nærmeste omegn. Det fik ham forleden til i DR-TV at erklære, at sagen var politisk betændt, hvorfor det var begrænset hvad han ville udtale sig om.

Han havde dog næppe udtalt sig friere og mere informerende, dersom sagen ikke havde været politisk betændt, efter det ringeste at gøre med sagens kerne - nemlig om Den Danske Bank og regeringen med ufin midler i fællesskab tørrede et milliardunderskud af på de færøske skatteydere.

De oplysninger, som foreløbig er tilgængelige, tyder på, at Den Danske Bank først har sovet i timen, og derefter har gjort det, Den Danske Bank altid gør - nemlig at agere i forhold til Den Danske Banks aktionærers interesser.

Knud Sørensen havde oven i købet en betegnelse for det, der er foregået, da Ole

Thisted i DR-TV spurgte ham, om denne sag er en af den slags, hvor den mere kloge har narret den mindre kloge. Han svarede: -Der er tale om for vores vedkommende at passe vores arbejde-.

Mere præcist kan det ikke udtrykkes, da banken endelig vågnede op efter at have taget et -bad- på mere end 600 millioner kroner. De hakkede ud med regeringens hjælp. At færingerne accepterede at overtage Den Danske Banks aktiemajoritet i Føroyr Banki, og derved pådrog sig et tab på 1,2 milliarder kroner, er sådan set - nemlig set med Den Danske Banks blik - færingernes problem. At det skete - i tillid til, at den fallittruede bank ikke efterfølgende skulle have tilført sig kapital, lånt i Danmark og tilbagebetalt af de færøske skatteydere, er uttersant.

Det vil er kun at sige, at tillid er godt, men kontrol er bedre.

Færingerne har lænet sig op ad den vanemæssige tiltro til, at den danske stat ville sørge for at ruge deres kastani-er ud af ilden. Når man på TV ser den ene færinger efter den anden udtale sig om skuffelsen over Danmark, er det svært ikke at bemærke at alle færinger tilsyneladende har råd til at lade deres deres vægge beklæde med ædelt træ, der matcher med kuløren på de lædermøbler, hvorfra de udtaler sig. Lædermøblerne, trasorterne, BMW'erne, vejanlæggene og tunnellerne, de kører på, er sammen med fiskerbådene og de øvrige erhvervsinvesteringer tilvejebragt med lån uden den fornødne sikkerhed.

Disse lån er for størstedelenes vedkommende ydet af Den Danske Bank som majoritetsaktionær i Føroyr Banki. Man kan undre sig over, at banken ikke greb ind noget før, og forklaringen er enkel: Af hensyn til den hysteriske færøske nationalisme, blev Den Danske Banks datterbank på Færøerne drevet af færinger. Hovedsædet i København sad ikke på skulderen af hverken direktør eller bestyrelsesformand og kuggede med - som det er tilfældet med Den Danske Bank tilsvarende engagementer i Grøn-

land. Først da det - ret sent - går op for Knud Sørensen og Peter Strårup, at den er helt gal, beslutter de sig til at trække sig ud.

Det gjorde de så med regeringens billige, hvilket tyder på at regeringen var bange for, at Færøerne ville -gå i sort- på samme måde som Høbro-egnen trygtes -mærklagt- med Himmerlandsbankens krak, dersom den Danske Bank lod datterbanken gå helt ned. Og Den Danske Bank ville have tabt 1,2 milliarder yderligere. Følgerne for erhvervslivet på Færøerne ville have været tilsvarende katastrofale. Så der kan argumenteres for, at ved at handle i den Danske Banks interesse handlede regeringen samtidig i Færøernes - Rigsfællesskabets - interesse. De værste følger af et bankkrak blev afværget - og det åbne spørgsmål, som aldrig vil blive besvaret, er stadig om Knud Sørensen - i tilfælde af, at regeringen havde afvist at hælde med transaktionen - havde is nok i maven til at gøre alvor af truslen om at lade datterbanken falde.

Offentligheden kender stadig ikke alle mellemregninger i dette forløb. Alene derfor vil en dommerundersøgelse være interessant - ikke så meget for at klarlægge de økonomiske transaktioner. Snarere fordi en dommerundersøgelse, der vender hver sten i forløbet, samtidig kan afdekke forholdet mellem den store og den mindre part i Rigsfællesskabet. Et billede af dansk selvhad og skamfølelse og færøsk skædesløshed tryghed ved, at så længe de er de mindste går det nok. Også i den bedste af alle markedsøkonomiens verdener.

Nu er aben, som sædvanlig, landet på statsministerens bord. Måske skulle den flyttes over til Højesteret. Også selvom Nyrup Rasmussen er førstetaget træt af at blive kastet rundt i mængden af færøske politikere, der ikke alene sov i timen. De snørkede.

Reyð postfólk í Føroyum?

Postverkið ger royndir við nýggjum arbeidshúna

Nakrar mánaðar framyvir verða reyðir postbúnaar at siggja í Havnargøtum og í Eysturoynni. Innú 1. apr. 1976 vóru postbúnaarnir í Havn reyðir, men eysturoyingar hava ikki fyrr havt fragd av hesum tilfögru arbeidshúnum. Helst verður hetta eisini einastu ferð, hováð býðst teimum.

Ætlanin er nevniliga ikki at skifta til reyðar arbeidshúnaar men til postbláar av

sama slag sum donsku. Royndir verða tí gjørdar av klæðunum í brúki nakrar mánaðar í Havn og Saltangará áðrenn endalig stóða verður tiki.

Postverkið heldur ikki nakra orsök vera til at krógva seg burtur í einum litið sjónligum arbeidshúna og ætla at skifta til postblátt. Harafurta eru klæðini, ið verða nýtt í dag kostnaðarmikil. Samráð-

ingar hava verið ymsar vegir, og eru nú hjá danska postverkinum og teirra klædnaskapara, sum mögulega bjóða sama snið í postbláum, har teir nýta reytt, fyri ein sera lágan kostnað. Tí verða royndirnar gjørdar.

Verður komið á mál, verða fyrminunir hesir: - Klæðini verða gjørd til endamálið hjá postverkinum.

- Ynski postverksins um arbeidshúna í egnum liti verður gingið á møti.

- Útreiðslan fyri hvønn búna verður minni.

Barna- og ungdoms-telefonin

hjá Barnabata/Reyða Krossi svarar mánadag frá kl. 16-18. Tlf. 10645.

JA!

Eg gerist haldari av Tíðindablaðnum Sosialinum og fáði blaðið 5 ferðir um vikuna.

225 kr./ársfj. (haldarar í Føroyum)

425 kr./ársfj. (haldarar í Danmark)

340 kr. (haldarar í Danmark, 5 bl. í senn)

Til ber altíð at gerast haldari og góldið verður bert fyri blaðini, ið eftir eru av ársfjórðinginum.

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

Kannað postverkinum

Ókeypis
Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Tíðindablaðið
SOSIALURIN
Postboks 76,
FR-110 Tórshavn